

Geenitekniikan lautakunnalle

Pydyttynä lausuntona ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1829/2003 voimaantuloa biotekniikan neuvottelukunta esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003 muuntogeenisistä rehuista ja elintarvikkeista annettiin 22.9.2003. Asetuksessa säädetään eräitä velvoitteita jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Näiden toimivaltaisten viranomaisten nimeämiseksi on valmistettu ehdotus valtioneuvoston asetukseksi.

Asetusehdotuksessa säädetään asetuksen 1829/2003 edellyttämästä kansallisesta yhteysviranomaisesta sekä muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus- ja ympäristöriskien arvioinnista vastaavista toimielimistä. Asetusehdotuksessa säädetään myös muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen hyväksymistä koskevan kansallisen kannan muodostamisesta. Lisäksi asetuksessa todetaan kansalliset GMO-laboratoriot sekä säädetään velvoitteesta tiedottaa asetuksen 1829/2003 tarkoittamasta asioiden käsittelystä.

Asetusehdotus selkeyttää muuntogeenisten rehujen ja elintarvikkeiden hyväksymisestä vastuussa olevat tahot, elintarvikkeiden kohdalla kauppa- ja teollisuusministeriön uus-elintarvikelautakunta ja rehujen kohdalla maa- ja metsätalousministeriön alainen Kasvintuotannon tarkastuskeskus; nimeää kansallisen yhteysviranomaisen, Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen; sekä selkeyttää viranomaistoimintaa asetuksen 1829/2003 tarkoittamalla tavalla. Direktiivin 2001/18/EY tarkoittamasta ympäristöriskien arvioinnista vastaava toimielin on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva geenitekniikan lautakunta (GTLK).

Asetusehdotus ei kuitenkaan selkeästi muotoile ja ota huomioon GTLK:n velvoitteita ja tehtäviä direktiivin 2001/18/EY (tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön) mukaisessa muuntogeenisten elintarvikkeiden tai rehujen ympäristöriskien arvioinnissa kansallisessa käsittelyssä, sekä asetusehdotuksen 5 §:n mukaisessa kansallisen kannan muodostamisessa.

Tuotteiden hyväksyminen

Yhteisöasetuksessa EY 1829/2003 asetettujen menettelyjen mukaan voidaan muuntogeenisiä organismeja tai niistä peräisin olevia aineosia sisältävälle elintarvikkeelle tai rehulle anoa markkinointilupaa joko

- vain elintarvike tai rehukäyttöön, mutta myös
- edellisen lisäksi samassa anomuksessa ja saman toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi viljelylupaa.

Jälkimmäisessä tapauksessa yhteisöasetus edellyttää direktiivin 2001/18/EY mukaista ympäristöriskiarviota ja tämän direktiivin mukaisen toimivaltaisen viranomaisen (Suomessa GTLK) konsultoimista. Ympäristöriskinarvio on tehtävä myös ensimmäisen kohdan mukaisessa käsittelyssä, jos elintarvikkeessa tai rehussa on eläviä, lisääntymiskykyisiä muuntogeenisiä organismeja, kuten itämiskykyisiä siemeniä. GTLK on asiantuntevin viranomainen tämän kaltaisissa riskiarvioinneissa, geeniteknikkalaissa on erikseen mainittu ne asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset, jotka ovat velvollisia antamaan lausuntoja geeniteknikan lautakunnalle. GTLK harmonisoi kaikkea direktiivin 2001/18/EY mukaan tehtävää riskinarviointia ja markkinoinnin jälkeistä seuranta.

Tällä hetkellä yli puolet EU:n toimielimissä käsiteltävistä elintarvikkeiden ja rehujen markkinointilupa-anomuksista on sellaisia, että niissä haetaan myös viljelylupaa. Tämän osuuden voi odottaa lisääntyvän. Markkinoille on myös odotettavissa farmakologisesti aktiivisia aineosia sisältäviä muuntogeenisiä tuotteita ja mikrobeja. Tällöin GTLK:n rooli lisääntyy ympäristöterveysriskien arvioimisen myötä.

Biotekniikan neuvottelukunta esittää seuraavaa

Biotekniikan neuvottelukunta esittää, että valtioneuvoston asetuksessa annetaan säädökset, jotka selkeästi liittävät GTLK:n ja sen asiantuntemuksen muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen kansalliseen ympäristöriskien arviointimenettelyyn. *Neuvottelukunta esittää asetuksessa säädettäväksi, että GTLK otetaan huomioon silloin kun käsitellään muuntogeenisiä organismeja koskevia markkinointihakemuksia.*

Lisäksi tulee huolehtia valvonnan selkeästä työnjaosta ja koordinaatioista eri toimijoiden välillä.

Helsingissä, toukokuun 13. päivänä, 2004

Matti Sarvas
Neuvottelukunnan puheenjohtaja

Reetta Kettunen
Neuvottelukunnan sihteeri